

ההוא שעלה מבבל, חלק ב

1. 'תפקיד ההרמנויטיקן לכבד את הטקסט ולא להמירו באחר

כה כתב זאב לוי בספרו 'הרמנויטיקה':

ההנחה שהקורא הרגיל יכול להבין את הטקסט בטעות יסודה, משום שאין הוא מכיר את הטקסט האמיתי... בטענה הזאת יש אולי שמץ של אמת, במיוחד כשמדובר בטקסטים מתקופות קדומות, אולם המסקנה המתחייבת מכך צריכה להיות שעל ההרמנויטיקן לסייע לקורא לקלוט את המסר המוסרי, הדתי או הפילוסופי, שהמחבר התכוון להעביר אליו במישרין או בעקיפין. אין זה אומר שההרמנויטיקן איננו רשאי להביע את התרשמותו ואת דעתו האישית על הטקסט ואף לפרשו כרצונו, אולם משימתו הראשונה צריכה להיות לכבד את הטקסט ולא להמירו בטקסט אחר, (שם, עמ' 176).

2. שמואל פאוסט

הפרשן מציע שלש פרשנויות כדי להבין את ה'קומדיה של הטעויות' בלשונו:

האחת - מדובר על בדיחה בבבלי על חשבונם של בני ארץ ישראל. האשה - טפשה, ופרובינציאלית. קיצורו של דבר זהו המתח שבין בבל לארץ ישראל.

השניה - זוהי סאטירה על המתח הקבוע שבין איש לאישה. יותר מכך בסאטירה זו משתלבים המתח הבין עדתי עם המתח הקבוע שבין האיש לאישה. האשה רפת שכל באורח כמעט נשגב. הרמות היוצאות דופן של טיפשותה מעוררות צחוק רם בקרב הגברים בין כוס שיכר אחת לשניה.

השלישית - מבוססת על 'עין יעקב'. הבבלי נמצא במצב נחות לישראלי והאשה חשובה לאין ערוך מן הבבלי שעלה כדי לשאת 'צברית'. האשה שביקשה למנוע מבעלה את השתלטותו, סירבה להיות סוכנת בית בשלנית ולכן מיררה את חייו כדי שיניח לה. "אי ההתאמה שבין הערך המצוין לשבח בסוף הסיפור (= "עשית רצון בעלך") לבין רצון בעלה האמיתי, מעלה חשד לגבי מידת ההשלמה של מספר הסיפור עם נורמת הצייתנות". האשה על פי הפרשנות השלישית אינה נתפסת כשוטה, אלא כדמות מתוחכמת. האשה שמבינה היטב מהוא 'בבא', יכלה לבחור בין ראשו של בבט בן בוטא לבין השער שבו הוא יושב שאף אותו מכנה המספר בבא. הבחירה שלה במודע את ראשו של בבא בן בוטא מעידה על כוונותיה.

3. בין אטיולוגיה לבין אטימולוגיה

כך כתב יצחק היינמן מחוקרי האגדה:

גם בהסברת ענינים יוצאים מן הכלל המעוררים את תמהוננו מובדלות שתי דרכי חשיבה. המדע קובע חוקים מופשטים שמתוכם יש להבין את כל הנעשה. החשיבה האורגנית רוצה בסיפורים אטיולוגיים מקצתם אטימולוגיים, הנוגעים עד לב השומע... הסיפורים שבאגדה רובם נושאים, מלבד מטרתם למצא את סיבת העניינים, אופי מוסרי, (דרכי האגדה, עמ' 18).

האטיולוגיה היא תורת הסיבות. ביוונית: סיבה + לוגיה, ובאנגלית: ETYMOLOGY.

האטימולוגיה היא חקר שורשי המלים והתפתחותן. ביוונית: משמעות+לוגיה, ובאנגלית: ETYMOLOGY. איתרע מזלנו ואנו פוגשים בסיפור שהיסוד האטיולוגי שבו מושפע מן היסוד האטימולוגי.

4. 'יצאת צדיק'!

הרב גבי קדוש באתר 'ראש יהודי' כותב כך:

ולא כתבו חכמי התלמוד מעשה זה אלא להודיענו כמה צריך האדם להיות סבלן, בפרט בדברים שנכשלים בהם בני ביתו לפי תומם, אפע"פ שהם קשים שאין טבע החומרי סובלן. כי לפי מזג וחומר האדם היה ראוי שאותו האיש יכנה ויקללנה ויגרשנה על הפתיות שהיה בה, ועם כל זאת סבל ושמר לפיו מחסום והשיב ידו מעשות רע.

אין ספק, בהצגת דברים זו הבעל הוא הצדיק.

5. שלומית וולר מתארת את גיבורנו 'קצת אחרת':

בין כך ובין כך, השלבים השונים המתארים את פקודותיו ותגובותיה מציירים מסכת יחסים בין אדם שתלטן, ומהיר חימה, ובין אשה כנועה ואחוזת אימה שהעדר תקשורת לשונית ותבונית ביניהם מגדיל את הנתק ביניהם.